

Kalendarium

KRONIKA STOSUNKÓW REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC Z EUROPEJSKIMI KRAJAMI SOCJALISTYCZNYMI

marzec - kwiecień 1989

Marzec

1 III — Minister spraw wewnętrznych Friedrich Zimmermann (CSU) opowiedział się za zdecydowanym zaostreżeniem przepisów określających tryb przyznawania wiz Polakom udającym się do RFN.

2 III — Z tygodniową wizytą przybył do ZSRR zachodnioniemiecki minister gospodarki, a zarazem współprzewodniczący mieszanej niemiecko-radzieckiej komisji ds. współpracy ekonomicznej, Helmut Haussmann (FDP). Gość z RFN spotkał się m. in. z radzieckim współprzewodniczącym komisji, wicepremierem Iwanem Siłajewem oraz premierem Nikołajem Ryzkowem. Podpisano porozumienie o zachodnioniemieckich inwestycjach w Związku Radzieckim, ustalono porządek dzienny kwietniowego posiedzenia komisji mieszanej oraz uściślono dalsze szczegóły wizyty Michaiła Gorbaczowa w RFN.

2 III — Głównym przedmiotem konsultacji kanclerza Helmuta Kohla z niektórymi ministrami federalnymi były zagadnienia polityki azylowej w kontekście stosunków RFN-Polska. Rzecznik rządu federalnego Friedhelm Ost powiedział, że wobec znacznego wzrostu liczby wniosków o azyl składanych przez Polaków zamierza się „wykorzystać wszystkie możliwości zahamowania (tego) napływu”. Pierwotnie posiedzenie miało być poświęcone określeniu gospodarczych i finansowych ram dla poprawy stosunków z Polską.

2 III — Minister spraw zagranicznych Hans-Dietrich Genscher (FDP) występujący na plenarnym posiedzeniu genewskiej konferencji rozbrojeniowej 40 państw zaapelował o rychłe rozpoczęcie rokowań Wschód-Zachód w sprawie

rozmieśczonej na kontynencie europejskim pocisków nuklearnych krótkiego zasięgu.

2 III — Kończący trzydniową wizytę w Polsce przewodniczący Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej deputowany Hans Koschnick (SPD) przeprowadził rozmowę z Józefem Czyrkciem.

2 III — W Bonn zakończyły się polsko-zachodnioniemieckie konsultacje na temat środków masowego przekazu. Szefem polskiej delegacji był Stefan Staniszewski, dyrektor departamentu prasy i informacji w polskim MSZ.

2 III — Zachodnioniemiecki kontrwywiad poinformował o aresztowaniu kilkusobowej grupy tzw. hackersów, trudniących się od 1985 r. szpiegostwem komputerowym. Korzystając z komputera domowego, pracujący dla radzieckiego KGB „hackersi” przeniknęli do tajnych danych banków w Europie Zachodniej, USA i Japonii.

3 III — W oświadczeniu dla korespondenta „Trybuny Ludu” kanclerz Kohl powiedział m. in.: „Jesteśmy zainteresowani tym, żeby w Polsce pamiętano i o «innych Niemczech», np., aby uczczono tablicą pamiątkową tych Niemców, którzy zginęli w Oświęcimiu lub dokonali w Wilczej Jamie pod Kętrzynem zamachu na Hitlera”.

3 III — W wywiadzie dla rozgłośni *Deutschlandfunk* H.-D. Genscher ostrzegł przed „małodusznym klóceniem się” podczas rozmów z Polską. Pojednanie z Warszawą w 50 lat po napaści Hitlera na Polskę ma zdaniem ministra „historyczny wymiar” i nie powinno zostać zakłócone poprzez trudności wynikające ze sprawy azylantów.

4 III — Premier Mieczysław F. Rakowski przyjął w Warszawie czołowych przedstawicieli życia gospodarczego RFN,

m. in. członków kierownictw koncernów AEG Telefunken, Mercedes-Benz, Siemens AG oraz Związku Przemysłu Niemieckiego i Związku Przemysłu Chemicznego.

4 III — Federalne ministerstwo spraw wewnętrznych podało, że w lutym br. liczba ubiegających się o azyl w RFN była przeszło dwukrotnie większa w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego i wyniosła 12008 osób. W grupie tej przeważają Polacy (3003 osoby) i Jugosłowianie (2888).

6 III — Z okazji obradującej w Wiedniu konferencji rozbrojeniowej minister H.-D. Genscher spotkał się z ministrami E. Szewardnadze i T. Olechowskim.

6 III — Podczas uroczystego posiedzenia rady miejskiej Bonn podpisano umowę o partnerstwie z Poczdamem. Dokument podpisali nadburmistrz Daniels z Bonn i nadburmistrz Seidel z Poczdamu. Stosunki między obu miastami były w ub. r. zawieszane z powodu niedyplomatycznej „wypowiedzi Daniela” na temat praw człowieka.

6 III — „Trybuna Ludu” poddała krytyce esej Jacka Maziarskiego „My i Niemcy”, oskarżając autora o „próbę generalnej rewizji założeń polskiej racji stanu”. Tekst Maziarskiego został wyemitowany w serwisie polskim BBC w dn. 20 i 21 lutego.

7 III — Podczas wiedeńskiej konferencji ministrów spraw zagranicznych krajów-uczestników KBWE H.-D. Genscher poinformował o wspólnej inicjatywie RFN i Polski w sprawie zwołania w czerwcu seminarium międzynarodowego na temat doktryn militarnych obu bloków wojskowych.

7 III — W Bonn zakończyło się pierwsze Forum niemiecko-radzieckie. Stronę radziecką reprezentowali m.in. Jewgienij Primakow i Oleg Bykow z Instytutu Gospodarki Światowej i Stosunków Międzynarodowych Akademii Nauk ZSRR.

7 III — W Bonn rozpoczęła się kolejna runda rozmów między osobistymi pełnomocnikami szefów rządów Polski i RFN Ernestem Kuczą i Horstem Teltschikiem.

7 III — Podczas konferencji prasowej minister spraw wewnętrznych F. Zimmermann zapowiedział zaostrzenie kryteriów przyznawania wizow Polakom.

7 III — Rząd RFN wprowadził obowiązek wizowy dla obywateli Jugosławii.

8 III — Sekretarz generalny CDU Heiner Geissler porównał rozkaz strzelania na granicy między obydwojma państwa-

mi niemieckimi z wezwaniem ajatollaha Chomeiniego do zgładzenia Salmana Rushdiego.

9 III — Trwające w Monachium Międzynarodowe Targi Rzemiosła odwiedził kanclerz Kohl. W targach po raz pierwszy uczestniczył Związek Radziecki i niektóre inne kraje socjalistyczne: Rumunia, Czechosłowacja i Polska.

9 III — Prokuratura federalna w Karlsruhe poinformowała o aresztowaniu 44-letniej Elke Falk, zatrudnionej niegdyś w licznych zachodniemieckich ministerstwach jako sekretarka. E. Falk została oficjalnie oskarżona o prowadzenie działalności szpiegowskiej na rzecz KGB.

10 III — Podczas próby ucieczki przez mur berliński ostrzelano trzech obywateli NRD, z których jeden został ranny. Wszyscy trzej zostali aresztowani. Wydarzenie to wywołało wyjątkowo dużą falę krytyki w RFN.

11 III — W związku z incydem przy murze berlińskim federalny minister gospodarki Helmut Haussmann (FDP) odwiedził swe zaplanowane na 13 marca spotkanie z Erichem Honeckerem. Haussmann nie weźmie też udziału w Targach Lipskich. Według rzecznika rządu Friedhelma Osta Haussmann uzależnia spotkanie z Honeckerem od wprowadzenia zakazu strzelania na granicy „niemiecko-niemieckiej”. Stały przedstawiciel RFN w NRD Franz Bertele przekazał E. Honeckerowi apel rządu bawarskiego o uczynienie wszystkiego, by takie incydenty nie powtórzyły się.

12 III — Z okazji Targów Lipskich doszło do półtoragodzinnej rozmowy Johanna Raua (SPD) z Erichem Honeckerem. W spotkaniu wzięli też udział ze strony NRD Günter Mittag i Gerhard Beil. Jak oświadczył później zachodniemiecki polityk, przywódca NRD wyraził ubolewanie z powodu niedawnych wydarzeń na granicy.

13 III — Przedstawiciele Zielonych skrytykowali decyzję J. Raua złożenia wizyty w NRD w obliczu ostatnich incydentów granicznych. Posłanka do Bundestagu z ramienia Partii Zielonych Karitas D. Hensel z uznaniem przyjęła odłożenie wizyty w NRD przez ministrów H. Haussmanna i Oscara Schneidera (CSU).

16 III — W związku z niedawnymi incydentami granicznymi Bundestag zarządził władzom NRD „poważne naruszenia praw człowieka”. W przyjętym przez wszystkie frakcje zachodniemieckie-

go parlamentu oświadczeniu wezwano do wypełniania przez NRD zobowiązań zawartych w dokumencie KBWE.

16 III — Podczas spotkania z korespondentami zagranicznymi akredytowanymi w Bonn b. kanclerz Helmut Schmidt stwierdził, iż głośność pozostawiła w Związku Radzieckim nieodwracalne ślady, natomiast na płaszczyźnie gospodarczej możliwe są jeszcze różne woltę. Schmidt stwierdził także, że podział Niemiec jest sytuacją nienaturalną i naród niemiecki nigdy się z nim nie pogodzi: „Przykład Polski (w okresie rozbiórów) dowodzi, że zjednoczenie nastąpi nieuchronnie”. Schmidt opowiedział się przy tej okazji za restrukturyzacją polskiego zadłużenia i stworzeniem Polsce znośnych warunków spłaty.

16 III — Odbijający służbę w RFN podoficer amerykański Michael Peri został oskarżony o szpiegostwo na rzecz NRD.

17 III — H. Kohl stwierdził na konferencji prasowej w Bonn, że strzelanie na granicy między RFN i NRD jest skandaliczną praktyką i jako taka może wpłynąć negatywnie na rozwój stosunków między obydwoma państwami niemieckimi.

17 III — Parlamentarny sekretarz stanu w ministerstwie ds. stosunków wewnątrzniemieckich Ottfried Hennig (CDU) oznajmił w wywiadzie opublikowanym przez „Neue Westfälische Zeitung”, iż warunkiem wznowienia rozmów między NRD i RFN na szczeblu ministrów jest rezygnacja ze strzelania na granicy między dwoma państwami. Według Henniga granica tolerancji została już osiągnięta, a wszelkie rokowania będą się odtąd toczyły na szczeblu referentów.

17 III — Przewodnicząca Bundestagu Rita Süßmuth spotkała się z grupą polskich delegatów na III Forum Młodzięży Polski i RFN. „Nie wyobrażam sobie budowy wspólnej przyszłości bez aktywnego udziału młodych”, powiedziała pani Süßmuth dodając, że z Polską podobnie jak z Francją można będzie wkroczyć na drogę, „która będzie prowadziła od porozumienia do przyjaźni”.

18 III — W Loccum rozpoczęło się III Forum Młodzięży Polski i RFN. Organizatorami były Niemiecka Federalna Rada Młodzięży (DBJR) i Komisja ds. Wspólnych Kontaktów Międzynarodowych Polskich Związków Młodzięży i Studentów.

19 III — Przewodniczący frakcji parlamentarnej CDU/CSU Alfred Dregger (CDU) podkreślił w wywiadzie dla rozgłośni *Deutschlandfunk*, że stan stosunków niemiecko-polskich jest w wyniku obecnych rozmów „znacznie lepszy niż w całym okresie powojennym”. Dregger dodał, że jest jeszcze sprawą otwartą, czy i kiedy kanclerz federalny pojedzie do Warszawy.

19 III — „Welt am Sonntag” publikuje szczegółowe zestawienie polskiego zadłużenia wobec RFN, przedłożone przez federalne ministerstwo finansów. Polska winna jest Republice Federalnej łącznie 8 mld DM.

20 III — Tygodnik „Wirtschaftswoche” zamieścił tekst wywiadu z sekretarzem KC PZPR Władysławem Baką.

20 III — Szef Urzędu Kanclerskiego Wolfgang Schäuble powiedział w wypowiedzi dla kolońskiego dziennika „Express”, że główną treścią rozmów prowadzonych z Polską jest poprawa sytuacji żyjących tam Niemców.

22 III — Kanclerz H. Kohl, występujący przed udaniem się na świąteczny urlop na konferencji prasowej, potępił strzelanie do uciekinierów na granicy między NRD a RFN. Praktyki takie kanclerz określił jako „wielki skandal”.

22 III — Sekretarz stanu w bońskim MSZ Irmgard Adam-Schwaetzer zaapelowała do partii Unii, a zwłaszcza do CSU, aby nie zaprzepaszczą historycznej szansy na pojednanie i porozumienie z Polską poprzez wysuwanie coraz to nowszych roszczeń pod adresem Warszawy.

22 III — Zastępca rzecznika rządu bońskiego Norbert Schäfer oznajmił, że stworzenie niezbędnej atmosfery dla praktycznej współpracy z NRD musi zakładać „położenie kresu strzelaniu na granicach w Niemczech”. Schäfer raz jeszcze wyjaśnił, że incydenty na granicy Berlina Zachodniego spowodowały odwołanie planowanych wizyt w NRD przez ministrów H. Haussmanna i O. Schneidera. W odpowiedzi na te kroki władze NRD anulowały zaproszenie dla federalnego ministra ochrony środowiska Klausa Töpfera (CDU) oraz zrezygnowały z podróży ministra ochrony środowiska NRD Hansa Reichelta do Bonn.

22 III — Nowy nadburmistrz Berlina Zachodniego Walter Momper (SPD) uznał w wywiadzie dla rozgłośni RIAS odwołanie wizyt obu polityków zachodnoniemieckich w NRD za fałszywe po-

sunięcie. Momper mówił też o swym planowanym spotkaniu z E. Honeckerem, z którym zamierza omówić sprawy intensyfikacji współpracy gospodarczej, naukowej i kulturalnej.

23 III — Przebywający w Bonn radziecki minister żeglugi morskiej Jurij Wolmier omówił z federalnym ministrem komunikacji Jürgenem Warnke (CSU) szczegóły umowy o żegludze morskiej i śródlądowej. Umowa ma być podpisana w czerwcu, podczas wizyty Michała Gorbaczowa w RFN. Wyrażono także m. in. zainteresowanie stworzeniem bezpośredniego połączenia między Kilonią i Lubeką a Kłajpedą.

24 III — Sekretarz generalny Związku Wypędzonych Hartmut Koschyk zwrócił się z apelem do H. Kohla, by ten nie składał wizyty w Warszawie zanim Polska nie zmieni swego stanowiska w kwestii praw dla mniejszości narodowych. Dotychczasowe wyniki rozmów niemiecko-polskich według Koschyka nie są w odniesieniu do tej kwestii zadowalające.

26 III — Przewodniczący Rady Kościoła Ewangelickiego w RFN biskup Martin Kruse powiedział w wywiadzie radiowym, iż byłby rad, gdyby prezydent Richard von Weizsäcker złożył 1 września br. wizytę w Polsce. Biskup Kruse zapowiedział, że w dniu tym odbędą się wspólne niemiecko-polskie nabożeństwa.

26 III — „Berliner Morgenpost” publikuje wywiad z Rupertem Scholzem (CDU). Federalny minister obrony wezwał państwa Układu Warszawskiego, w tym zwłaszcza NRD, do zlikwidowania „wizerunku wroga”, obejmującego *Bundeswehre*. Scholz zaapelował jednocześnie o położenie kresu „anachronizmowi strzelania do ludzi” na granicy między obu państwami niemieckimi.

28-29 III — W hamburskim Instytucie Problemów Pokoju i Bezpieczeństwa odbyła się dyskusja na temat rozbrojenia i doktryn wojennych NATO i Układu Warszawskiego. W spotkaniu wzięli udział wyżsi oficerowie *Bundeswehry* i Narodowej Armii Ludowej NRD. Dyskusja została zorganizowana z inicjatywy Egon Bahra (SPD), kierującego Instytutem od 1984 r. Na czele delegacji z NRD stał zastępca komendanta Drezdeńskiej Akademii Wojskowej gen. Rolf Lehmann, delegacji RFN przewodniczył zastępca komendanta Akademii *Bundeswehry* w Hamburgu gen. Herman Ha-gen.

28 III — Do Warszawy przybył federalny minister komunikacji J. Warnke. Podczas rozmów przeprowadzonych z ministrem Januszem Kamińskim omówiono możliwości poprawy połączeń kolejowych i promowych. Min. Warnke przyjęty został także przez Józefa Czyrka.

28 III — Przedstawiciele czołowych partii zachodniemieckich wypowiedzieli się z uznaniem o przebiegu niedawnych wyborów w Związku Radzieckim.

29 III — Dwaj młodociani porywacze uprowadzonego z Pragi samolotu węgierskich linii lotniczych oddali się na lotnisku we Frankfurcie nad Menem w ręce władz zachodniemieckich. Władze czeskosłowackie domagają się ekstradycji porywaczy, którzy są obywatelami CSRS.

29 III — W Bonn opublikowano stanowisko SPD w sprawie dotychczasowych rozmów z SED w okresie od uchwalenia przed dwoma laty wspólnego dokumentu obu partii. Dostrzegając „zachęcające rezultaty” tych rozmów, socjaldemokraci dali wyraz niezadowoleniu z powodu „ograniczenia i pogorszenia” dialogu społecznego w NRD.

30 III — Rektor Akademii Nauk Społecznych przy KC SED Reinhold określił krytykę ze strony SPD jako „osobliwą” i „przynoszącą szkodę rzeczowej dyskusji” prowadzonej między dwiema partiami. Reinhold wskazał w tym kontekście na fakt opublikowania w NRD w milionowym nakładzie wspólnego dokumentu SPD i SED i zapewnił, że SED nadal wysoko ocenia ten tekst, a także będzie czynić wszystko, by kontynuować dialog „na bazie rzeczowej”.

30 III — Rzecznik ministerstwa ds. stosunków wewnątrzniemieckich Alex F. Stute powiedział przedstawicielowi agencji DPA, iż rokowania z NRD w sprawie metod oczyszczania wód Łaby mają być w niedługim czasie wznowione. Do tej pory ze strony RFN rozmowy prowadzą eksperci z federalnego ministerstwa ochrony środowiska.

31 III — W wywiadzie dla rozgłośni DLF szef Urzędu Kanclerskiego Wolfgang Schäuble oznajmił, że kanclerz Kohl najprawdopodobniej ani w tym, ani w następnym roku nie uda się z oficjalną wizytą do NRD.

31 III — Tygodnik „Die Zeit” poinformował, że obecne rozmowy RFN-Polska koncentrują się na sprawie miliardowego kredytu przyznanego Warsza-

wie przez rząd Helmuta Schmidta. Tygodnik opowiada się za zamianą tego kredytu na złotówki i przeznaczaniem go na inwestycje z zakresu ochrony środowiska naturalnego, zakup książek w języku niemieckim lub budowę miejsca pamięci opozycji antyhitlerowskiej.

Kwiecień

1 IV — W wypowiedzi dla rozgłośni *Norddeutsche Rundfunk* wiceprzewodniczący FDP Gerhart Baum wyraził zainteresowanie swej partii sprawami polskimi. Baum powiedział, że powinno się znaleźć „rozsądne rozwiązanie” sprawy miliardowego kredytu dla Polski, udzielonego przez rząd Schmidta.

4 IV — W Bonn odbyło się z udziałem kanclerza spotkanie przywódców rządzącej koalicji, poświęcone problemowi przesiedleńców z państw socjalistycznych. Podjęto decyzję o zaostrzeniu przepisów wizowych dla przybywających do RFN obywateli PRL.

4 IV — Przebywający w Waszyngtonie przewodniczący SPD Hans-Jochen Vogel stwierdził podczas konferencji prasowej, że sukces reform Gorbaczowa leży nie tylko w interesie ZSRR, lecz także państw zachodnich.

4 IV — Minister gospodarki Helmut Haussmann (FDP) otworzył doroczne targi w Hanowerze. Wśród 6 tys. wystawców z 48 krajów znajdowało się szereg firm z państw socjalistycznych.

5 IV — Jak poinformowało zachodni-niemieckie ministerstwo spraw zagranicznych, minister Genscher wezwał do Bonn ambasadora RFN w Bukareszcie Klausa Terflotha na „konsultacje” w kwestii przestrzegania praw człowieka w Rumunii. Ambasador Terfloth usiłował niedawno złożyć wizytę b. ministrowi spraw zagranicznych SRR Corneliu Manescu, który poddał ostatnio krytyce łamanie praw człowieka przez Nicolae Ceausescu. Policja rumuńska nie dopuściła ambasadora nawet do domu C. Manescu. Federalne ministerstwo gospodarki podało ze swej strony o odroczeniu wyznaczonego na 7 bm. posiedzenia zachodni-niemiecko-rumuńskiej komisji. Przewodniczący SPD Willy Brandt przestrzegł władze rumuńskie, że swą polityką mogą one spowodować izolację swego kraju na arenie międzynarodowej. Brandt wypowiedział się na temat sytuacji w Rumunii na łamach „Süddeutsche Zeitung”.

9-11 IV — W Związku Radzieckim przebywał przewodniczący SPD Hans-Jochen Vogel, któremu towarzyszyli m.in. Herta Däubler-Gmelin, Egon Bahr, Dietrich Stobbe i Karsten Voigt. Kulminacyjnym punktem wizyty było wtorkowe (11 kwietnia) spotkanie z Michaiłem Gorbaczowem. Agencje prasowe zwracają uwagę na zbieźności w podejściu obu stron do podstawowych zagadnień polityki rozbrojeniowej. Poruszono także kwestię Berlina Zachodniego jako jednego z elementów przyszłego „europejskiego domu” oraz problem autonomii dla mniejszości niemieckiej w Związku Radzieckim. H.-J. Vogel wziął również udział w otwarciu moskiewskiego biura Fundacji Friedricha Eberta, nad którą patronat sprawuje SPD. Z grupą przybyłych z Voglem przemysłowców zachodni-niemieckich spotkał się premier Nikołaj Ryzkow.

9 IV — Szef Urzędu Kanclerskiego Wolfgang Schäuble wypowiedział się z zadowoleniem o udzielaniu ostatnio przez władze NRD większej liczby zezwoleń na wyjazdy do RFN.

9 IV — Rzecznik rządu federalnego Friedhelm Ost stwierdził, że RFN, mając na względzie zachowanie dobrych stosunków z ZSRR, Polską i innymi krajami socjalistycznymi, w dalszym ciągu czynić będzie starania o polepszenie sytuacji mieszkających w tych krajach Niemców.

10 IV — Kandydat SPD w wyborach do parlamentu europejskiego Gerd Walter oznajmił, że Wspólny Rynek powinien wesprzeć pod względem ekonomicznym procesy demokratyzacyjne w Polsce.

11 IV — Przebywający w RFN radziecki wicepremier Iwan Siłajew dał do zrozumienia dziennikarzom, że w utworzeniu wielkich nadwołzańskich zakładów motoryzacyjnych będzie współdziałać *Volkswagen* lub *Daimler-Benz*.

11 IV — Rzecznik rządu PRL Jerzy Urban zaprzeczył, jakoby toczyły się rozmowy na temat przejęcia przez farmerów z RFN dużych gospodarstw rolnych w Polsce.

11 IV — W Warszawie zakończyły się dwudniowe konsultacje konsularne ministerstw spraw zagranicznych Polski i RFN. Strona polska podniosła m.in. sprawę wprowadzonych ostatnio przez Bonn restrykcji wizowych wobec obywateli PRL.

12 IV — Bońskie MSZ poinformowało, że w związku z napiętą sytuacją w Gruzji Eduard Szewardnadze odroczył

swą planowaną uprzednio na 16 kwietnia wizytę w RFN. Nowy termin zostanie uzgodniony niebawem.

12 IV — Przebywający w RFN minister gospodarki przestrzennej i budownictwa Bogumil Ferensztajn podpisał ze swym zachodniemieckim kolegą min. Oscarem Schneiderem (CSU) umowę o współpracy w dziedzinie budownictwa.

12 IV — W Monachium obradowała utworzona przed rokiem grupa robocza *Europäische Gemeinschaft-Osteuropa*.

13 IV — W programie telewizji ZDF kanclerz Kohl powiedział m.in.: „Uczynimy wszystko, co w naszej mocy, by stworzyć Niemcom mieszkającym w Związku Radzieckim i w Polsce szansę dla szczęśliwego życia tam, gdzie żyją oni obecnie”.

13 IV — „Die Welt” podaje, że według rządu bońskiego w pierwszym kwartale br. 15 300 obywateli NRD (przesiedleńców, uciekinierów i wykupionych więźniów politycznych) zamieszkało w RFN. Jest to trzykrotny wzrost w porównaniu z takim samym okresem ub. r. RFN liczy się z tym, iż w br. z NRD do RFN przeniesie się ok. 60 tys. osób.

14 IV — W Kolonii obradowali ministrowie spraw wewnętrznych krajów związkowych RFN. W wyniku konferencji anulowano przepisy dotyczące przybywającym z państw Europy Wschodniej pewne przywileje.

14 IV — „Bild Zeitung” informuje, że RFN zamierza przeznaczyć poważne środki finansowe na poprawę warunków bytowych Niemców w Polsce i w Związku Radzieckim. Celem tej akcji będzie zatrzymanie członków mniejszości niemieckiej w miejscach dotychczasowego zamieszkania. Pieniądze zamierza się przeznaczać na odnawianie domów, budowę szkół, hal sportowych itp.

15 IV — Przewodniczący CSU Theo Waigel oświadczył w przemówieniu na kongresie CSU w Monachium, że „kwestia niemiecka pozostaje prawnie, politycznie i historycznie otwarta”, natomiast „układy wschodnie nie są układami o uznaniu granic, lecz o wyrzuceniu się użycia siły”. Zdaniem Waigla poprzez dialog Wschód-Zachód należy wykorzystywać wszelkie możliwości działania na rzecz „przewycięzenia podziału Niemiec”. Przewodniczący CSU domagał się także rewizji polsko-zachodniemieckiej umowy o zaopatrzeniu emerytalnym. Waigel oznajmił również, że przesiedlenia nie są rozwiązaniem dla wszystkich Niemców mieszkających na

Wschodzie; przede wszystkim konieczne jest stworzenie takich warunków, aby mogli tam pozostać.

15 IV — Do Bukaresztu powrócił ambasador zachodniemiecki K. Terfloth. Według doniesień agencyjnych min. Genscher polecił ambasadorowi przekazać kierownictwu rumuńskiemu stanowisko rządu federalnego wobec przypadków łamania praw człowieka przez władze SRR.

15 IV — Na zaproszenie Manfreda Gorywody w województwie katowickim przebywał przewodniczący Grupy Roboczej RFN-PRL w *Bundestagu* Hans Koschnick (SPD). Województwo katowickie nawiązało w ub. r. współpracę z Obszarem Saary w RFN, w szczególności w dziedzinie ekologii.

16 IV — Rzeczniczka ds. polityki zagranicznej frakcji parlamentarnej CDU/CSU Michaela Geiger stwierdziła w wywiadzie prasowym, że konieczne jest różnicowanie kryteriów przy przyznawaniu kredytów dla państw socjalistycznych. Zdaniem pani Geiger pomoc finansowa powinna być uzależniona od gotowości poszczególnych państw do liberalizacji swych systemów, zwłaszcza w odniesieniu do praw człowieka i swobód dla mniejszości narodowościowych.

17 IV — Min. Genscher nazwał „historycznym dniem dla Europy” datę zalegalizowania w Polsce NSZZ „Solidarność”. W wywiadzie dla rozgłośni *Deutschlandfunk* Genscher powiedział, że wydarzenia w Polsce „zasługują nie tylko na naszą sympatię i aplauz, lecz także na nasze poparcie”. Minister wspominał, że jego rząd wystąpi w Klubie Paryskim na rzecz „rozumienia dla rozwoju sytuacji w Polsce”.

18 IV — Jak podała agencja DPA, przewodniczący Federacji Niemieckich Związków Zawodowych (DGB) Ernst Breit w liście skierowanym do Helmuta Kohla zawarł postulat udzielenia Polsce wydatnej pomocy gospodarczej w celu wsparcia demokratyzacji.

18 IV — Przebywający w Luksemburgu z okazji obchodów 150-lecia niepodległości księżstwa kanclerz Kohl spotkał się z premierem radzieckim Nikołajem Ryżkowem.

19 IV — Jednym z tematów rozmowy między kanclerzem Kohlem a prezydentem Francji François Mitterrandem była sprawa polskiego zadłużenia.

19 IV — Z inicjatywy Partii Zielonych w *Bundestagu* odbyła się tzw. godzina aktualności, poświęcona wyłącznie stosunkom RFN-Polska. Rzecznik Zielonych

Helmut Lippelt niezwykle ostro zaatakował decyzję o wprowadzeniu restrykcji wizowych wobec Polaków, nazywając je „groteskowymi i zawstydzającymi”. Rzecznik frakcji SPD Helmuth Becker zwrócił się do rządu z wnioskiem o „donowne przemysłenie całej sprawy”. Rzeczniczka frakcji CDU/CSU Michaela Geiger (CSU), broniąc decyzji władz jako „zła koniecznego” i przyznając, że nie było to rozwiązanie najszcześniejsze wyraziła nadzieję, że „wspólnymi siłami” uda się „wkrótce” anulować niedawną decyzję. Przewodniczący FDP Otto Lambsdorff przypomniał, że Polska „uczyniła decydujący krok w kierunku demokracji i pluralizmu, a my zachęcaliśmy ten kraj do takiej polityki”. Lambsdorff dodał: „Respektując pragnienie narodu polskiego, by żyć w zabezpieczonych na trwałe granicach, Republika Federalna nie wysuwa żadnych roszczeń terytorialnych i nie będzie ich zgłaszała w przyszłości”.

19 IV — W wywiadzie dla ukazującej się w Moguncji gazety „Allgemeine Zeitung” minister stanu w federalnym ministerstwie spraw zagranicznych Helmut Schäfer (FDP) zaproponował zwołanie spotkania na szczycie szefów rządów i ministrów finansów państw EWG w celu skoordynowania pomocy gospodarczej i finansowej dla Polski. Zdaniem zachodnioniemieckiego polityka RFN powinno odegrać w tej sprawie czołową rolę, zwłaszcza w 50. rocznicę napaści hitlerowskiej na Polskę.

21 IV — Zajmujący się sprawami niemieckiej mniejszości narodowościowej, członek KC KPZR Władimir Ałman zakończył tygodniową podróż inspekcyjną do RFN, gdzie zapoznał się z problemami przesiedleńców ze Związku Radzieckiego. Ałman oznajmił, że spotkał się z przedstawicielami wyrażania chęci powrotu do ZSRR.

22 IV — Agencja DPA poinformowała, że Lufthansa i Aeroflot przystąpią do przebudowy i unowocześnienia lotniska Szeremietiewo w Moskwie.

23 IV — W czternastu miastach Zagłębia Ruhry rozpoczęły się Dni Kultury Polkiej. Patronat nad imprezą sprawował Premier Nadrenii-Westfalii Johannes Rau (SPD).

24 IV — Prezydium SPD przyjęło oświadczenie na temat stosunków RFN z Polską. W dokumencie napomina się kanclerza Kohla, aby nie zaprzepaścił szansy porozumienia z Polską w roku, w którym przypada 50. rocznica wybu-

chu II wojny światowej. Prezydium partii wezwało wszystkie siły polityczne w RFN, by poparły udzielenie Polsce koniecznej pomocy.

24 IV — „Die Welt” opublikowała wywiad z Lechem Wałęsą.

25 IV — W Heiligenstadt (NRD) zawarto porozumienie o nawiązaniu stosunków partnerskich z zachodnioniemieckim miastem Husum. Umowa będzie parafowana jesienią br.

26 IV — Agencja DPA poinformowała o ankiecie przeprowadzonej w NRD przez boński instytut badania opinii publicznej INFAS na zlecenie programu telewizyjnego *Kontraste* (sieć ARD). Droga telefoniczną uzyskano 880 wypowiedzi obywateli NRD. 53% ankietowanych wyraziło zadowolenie z polityki własnego rządu, niemniej połowa osób, do których telefonowano, odmówiła udzielenia jakiegokolwiek odpowiedzi.

27 IV — W złożonym w Bundestagu oświadczeniu rządowym H. Kohl powiedział, że Zachód może przyczynić się do sukcesu reformatorskiej polityki M. Gorbaczowa inicjując „zorientowaną na przyszłość politykę dialogu”. Współpraca RFN ze Związkiem Radzieckim powinna odegrać tu centralną rolę. Kohl poinformował też, że czyni intensywne przygotowania do złożenia wizyty w Polsce, niemniej rozmowy niemiecko-polskie „nie zawsze przebiegają łatwo”. Kanclerz oczekuje jednak, że stosunki z Polską będą rozwijały się wzorowo, podobnie jak stosunki między RFN a Węgrami. Kohl dodał, że Bonn czyni wszystko, aby przede wszystkim poprawić warunki życia Niemców mieszkających w Polsce i w Związku Radzieckim. RFN wita z zadowoleniem prowadzoną w ZSRR dyskusję na temat przyznania większej autonomii niemieckiej grupie narodowościowej. Szef rządu federalnego zapewnił, że będzie rozmawiał na ten temat z M. Gorbaczowem.

27 IV — Przebywający w NRD premier Dolnej Saksonii, wiceprzewodniczący CDU Ernst Albrecht spotkał się w Berlinie z Erichem Honeckerem. Na zorganizowanej następnie konferencji prasowej Albrecht ujawnił, że Dolna Saksonia i NRD będą wspólnie finansować ważne projekty inwestycyjne w dziedzinie ochrony środowiska. NRD otworzy nowe przejście graniczne w Bad Harzburg i rozważy możliwość objęcia Hanoweru tzw. ruchem przygranicznym. Zamierza się też zorganizować na następnych targach hanowerskich dzieł

„niemiecko-niemiecki”. Omawiano również kwestię granicy na Łabie oraz sprawę działalności ośrodka w Salzgitter.

27 IV — Sekretarz stanu w federalnym ministerstwie ds. stosunków wewnętrzniemieckich Otfried Hennig (CDU) określił przeprowadzoną w NRD przez instytut INFAS ankietę telefoniczną jako bezwartościową. W wypowiedzi dla agencji DPA Hennig powiedział, że w NRD mało kto w rozmowie telefonicznej z obcą osobą zdradzi swe prawdziwe poglądy. Poza tym według zachodniemieckiego polityka prywatni abonenci telefoniczni w NRD są z reguły osobami uprzywilejowanymi lub wręcz piastującymi oficjalne stanowiska. Jako „śmieszne” odrzucił Hennig twierdzenia władz NRD, jakoby przeprowadzenie ankiety stanowiło pogwałcenie zasad międzypaństwowej łączności telefonicznej.

27 IV — Przewodniczący FDP hr. Otto Lambsdorff oznajmił w Bonn, że RFN pomoże Polsce w wyjściu z trudnej sytuacji gospodarczej. Władze PRL muszą jednak zdać sobie sprawę z tego, że dłużnik sam musi przede wszystkim pomagać w wyjściu z zadłużenia.

28 IV — Podczas debaty w Bundestagu min. H.-D. Genscher opowiedział się za wykorzystaniem nowej sytuacji w sto-

sunkach Wschód-Zachód, stworzonej przez kurs polityczny M. Gorbaczowa.

28 IV — W Bonn poinformowano, że ambasador zachodniemiecki w Rumunii zbojkotuje, podobnie jak inni przedstawiciele dyplomatyczni państw wspólnoty europejskiej, obchody pierwszomajowe w Bukareszcie.

28 IV — Horst Teltschik powiedział w wywiadzie dla rozgłośni *Westdeutsche Rundfunk*, że w rokowaniach z Polską osiągnięto przełom. Republika Federalna pójdzie w stosunku do Warszawy na ustępstwa w sprawach ekonomicznych.

30 IV — Po raz pierwszy przedstawiciel państwa socjalistycznego zabrał głos na imprezie zorganizowanej przez Związek Wypędzonych. Ambasador węgierski reprezentujący swój kraj na wiedeńskiej konferencji KBWE, Andre Erdős, stwierdził w Brunzwicku, że „nie ma ucieczki od sprawy przyznawania należnych praw grupom narodowościowym”. Ambasador dodał, że jego kraj, jako szczególnie uczulony na te zagadnienia, będzie o takie prawa usilnie walczył. Brunzwicki kongres Związku Wypędzonych przebiegał pod hasłem „40 lat RFN — całe Niemcy są naszą ojczyzną”. Amb. Erdős uczestniczył w pracach jednej z komisji zjazdu.

Opracowanie: Stanisław Zerko

